

Socjaldemokracja. Socjalizm – tak, rewolucja – nie

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Schemat](#)
- [Film](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Deklaracja zasad socjalizmu demokratycznego*, [w:] *Socjalizm na zachodzie Europy. Czternaście dróg do socjalizmu*, red. Adam Ciołkosz, Londyn 1968, s. 17.
- Źródło: *Deklaracja zasad socjalizmu demokratycznego*, [w:] *Socjalizm na zachodzie Europy. Czternaście dróg do socjalizmu*, red. Adam Ciołkosz, Londyn 1968, s. 18.

- Źródło: *Deklaracja zasad socjalizmu demokratycznego*, [w:] *Socjalizm na zachodzie Europy. Czternaście dróg do socjalizmu*, red. Adam Ciołkosz, Londyn 1968, s. 15.
- Źródło: *Deklaracja zasad socjalizmu demokratycznego*, [w:] *Socjalizm na zachodzie Europy. Czternaście dróg do socjalizmu*, red. Adam Ciołkosz, Londyn 1968, s. 14.
- Źródło: *Deklaracja, rozdz. II, pkt.1.*
- Źródło: *Deklaracja, rozdz. III, pkt.4.*
- Źródło: *Deklaracja, rozdz. III, pkt.7.*
- Źródło: *Deklaracja, rozdz. II, pkt.5.*

Materiał jest częścią serii „**Inne spojrzenie**”.

W II połowie XIX wieku w Europie zaczęła się rozwijać myśl socjaldemokratyczna. Pojawiła się w opozycji do innego nurtu idei lewicowych – komunizmu. Odrzuciła walkę klas i dyktaturę proletariatu. Współczesne partie socjaldemokratyczne opowiadają się za równowagą między rynkiem a państwem oraz między jednostką a społeczeństwem.

Czy socjaldemokrację można uznać za kompromis między kapitalizmem a wartościami społecznymi?

Twoje cele

- Scharakteryzujesz główne założenia myśli socjaldemokratycznej.
- Przeanalizujesz zasięg współczesnych partii socjaldemokratycznych.
- Ocenisz skutki odrzucenia przez socjaldemokratów dogmatu o rewolucji proletariatu.

Dla zainteresowanych

Socjaldemokracja

Socjalizm i marksizm

Przeczytaj

Działalność partii **socjaldemokratycznych** w okresie międzywojennym swe ideologiczne oparcie znajdowała w myśli politycznej Eduarda Bernsteina. Ten wybitny działacz socjalistyczny odrzucił marksistowski dogmat o rewolucji proletariackiej jako jedynej drodze wyzwolenia klasy robotniczej. W zamian proponował podjęcie walki przez partie socjalistyczne na gruncie procedur demokratycznych.

Eduard Bernstein (1850–1932)

Źródło: domena publiczna.

W swej pracy *Zasady socjalizmu i zadania socjaldemokracji* argumentował, że rozszerzenie prawa wyborczego na coraz to nowe grupy społeczne oraz rozwój technologiczny pozwolą na poprawę losu klasy robotniczej w państwie kapitalistycznym – bez konieczności przeprowadzania przewrotu politycznego.

Znaczna popularność, jaką myśl Bernsteina zdobyła w Europie, doprowadziła do rozłamu w ruchu lewicowym. Część działaczy stojących na gruncie marksistowskiej ortodoksji zaczęła zajadle zwalczać rewizjonistów, upatrując w nich głównego ideologicznego przeciwnika w walce o przywództwo ruchu robotniczego. Ta nienawiść komunistów z Międzynarodówki Komunistycznej do socjaldemokratów przetrwała następne kilkadziesiąt lat, aż do czasów powojennych, gdy nawet oni (w latach 70. XX w.) zmuszeni zostali do złagodzenia w swych programach politycznych niektórych, najbardziej rewolucyjnych wątków marksizmu.

Wydarzenia po II wojnie światowej, które rozegrały się w krajach bloku wschodniego, traktowane były przez zachodnioeuropejskich socjaldemokratów jako przejaw sowieckiego imperializmu i zamach nie tylko na demokrację, ale i na zasady przyświecające myśli socjalistycznej.

Wybuch konfliktu koreańskiego i eskalacja zimnej wojny przyczyniły się do poszukiwania wspólnej platformy działania partii socjaldemokratycznych odrzucających wszelką współpracę z zachodnio- i wschodnioeuropejskimi komunistami. W celu opracowania programu politycznego

socjaldemokracji powołano dziewięcioosobową komisję (w jej skład wchodził również przedstawiciel emigracyjnego PPS), która po roku prac przedstawiła projekt *Deklaracji zasad socjalizmu demokratycznego* I Kongresowi Międzynarodówki Socjalistycznej (Socialist International), obradującemu w dniach 30 czerwca – 3 lipca 1951 roku we Frankfurcie nad Menem. Przyjęta przez Kongres 2 lipca 1951 roku deklaracja stanowi ideologiczny fundament funkcjonowania europejskiej socjaldemokracji, upatrując największego wroga nie w kapitalizmie, a w komunizmie.

Jak czytamy we wstępie dokumentu:

“ ***Deklaracja zasad socjalizmu demokratycznego***

Międzynarodowy komunizm jest narzędziem nowego imperializmu. Gdzie tylko doszedł do władzy, tam wytępił wolność lub zniszczył możliwości jej zdobycia. Opiera się on na militarystycznej biurokracji i terrorystycznej policji. Stworzył nowe społeczeństwo klasowe, obfitujące w jaskrawe różnice posiadania i przywilejów. Praca niewolnicza stanowi ważny czynnik w jego gospodarce.

Źródło: *Deklaracja zasad socjalizmu demokratycznego*, [w:] *Socjalizm na zachodzie Europy. Czternaście dróg do socjalizmu*, red. Adam Ciołkosz, Londyn 1968, s. 14.

Główne założenia socjalizmu demokratycznego wyrażone zostały w postaci koncepcji demokracji politycznej, gospodarczej, społecznej i międzynarodowej.

Demokracja polityczna zakłada dążenie socjaldemokratów do urzeczywistnienia nowego społeczeństwa opartego na rządach ludu i wolności. Ma ono zapewnić ochronę życia osobistego przed samowolą państwa, ponadto swobody polityczne, takie jak wolność słowa, myśli, nauki, zgromadzeń, religijna i możliwość strajku.

W sferze proceduralnej ideałem dla socjaldemokratów jest zapewnienie powszechnego, równego i tajnego głosowania na organy przedstawicielskie. Ważne miejsce

Czerwona róża jest symbolem ruchu socjaldemokratycznego.

Źródło: Perhelion, licencja: CC BY-SA 3.0.

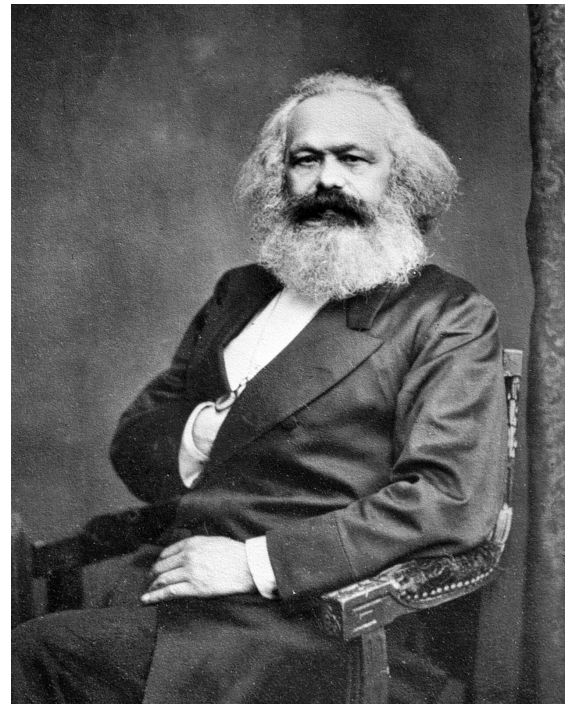
w *Deklaracji* zajmuje również troska o poszanowanie praw mniejszości przez sprawującą władzę większość. Wiąże się z tym równość wszystkich obywateli wobec prawa, bez względu na pochodzenie, płeć, religię, język, rasę, kolor skóry.

Socjaldemokracja odchodzi tym samym od ideologizacji ruchu socjalistycznego i odrzuca marksizm jako ideologię nieprzystającą do współczesnych realiów. W jego miejsce proponuje stopniowe przeobrażenia wewnątrz państwa kapitalistycznego i rozwiązywanie bieżących problemów społecznych pozbawione dogmatyzmu, gdyż ruch socjaldemokratyczny „nie wymaga sztywnej jedności poglądów”.

Możliwe są zatem różnice programowe między partiami socjaldemokratycznymi. Nie jest przy tym ważne, czy socjaliści wywodzą swoje przekonania z marksizmu, zasad religijnych czy humanitarnych – ważne jest, by dążyli do „ustroju sprawiedliwości społecznej, dobrobytu, wolności i pokoju”. Można zatem zaobserwować u nich inspiracje m.in. myślą Marksa, neokantyzmem, katolicką nauką społeczną, choć istotą socjalizmu demokratycznego jest neutralność światopoglądowa.

Szczególną uwagę autorzy *Deklaracji* przywiązują do zagadnienia wolności i swobody życia politycznego oraz do istnienia systemu wielopartyjnego.

Odrzucenie przez socjaldemokrację aksjomatu o walce klas, konieczności rewolucji i dyktaturze proletariatu skutkuje pełną akceptacją procedur demokratycznych.

Karol Marks (1818–1883)

Źródło: domena publiczna.

“ ***Deklaracja zasad socjalizmu demokratycznego*** ”

Rozdział I

(...) 5. Demokracja wymaga prawa do istnienia więcej niż tylko jednej partii oraz prawa do opozycji. (...) Obrona demokracji politycznej leży w żywotnym interesie mas ludowych, jej utrzymanie jest warunkiem urzeczywistnienia demokracji gospodarczej i społecznej.

Źródło: *Deklaracja zasad socjalizmu demokratycznego*, [w:] *Socjalizm na zachodzie Europy. Czternaście dróg do socjalizmu*, red. Adam Ciołkosz, Londyn 1968, s. 15.

Demokracja gospodarcza polega natomiast na dążeniu do zastąpienia państwa kapitalistycznego, opartego na wyzysku i osiągnięciu zysku za wszelką cenę, „państwem dobrobytu”, które „kierować się będzie potrzebami ogółu, a nie zyskiem jednostek” (*Deklaracja*, rozdz. II, pkt 1).

Rozwój naukowo-techniczny, tzw. „druga rewolucja przemysłowa”, przyniosła, zdaniem socjaldemokratów, zasadnicze zmiany ustroju kapitalistycznego i znaczną poprawę losu robotników.

Towarzyszący temu rozwój kultury i oświaty zmienił ich pozycję z pariasów społeczeństwa na jego pełnoprawnych członków. W sferze posiadania środków potrzebnych do produkcji zaniknął też w dużym stopniu antagonizm między nimi a kapitalistami, ponieważ rozwój rynku papierów wartościowych umożliwił robotnikom stanie się posiadaczami. Tracili tym samym zainteresowanie rewolucją proletariacką. Stanowili oni jednak przeważającą część społeczeństwa, co przy powszechnym prawie wyborczym czyniło z nich największą siłę polityczną. Dzięki większości w organach władzy mogli doprowadzić do korzystnych dla nich zmian legislacyjnych.

Państwo stawało się zatem instytucją ponadklasową, rzecznikiem ludzi pracy oraz pośrednikiem i moderatorem między klasami społecznymi. Priorytetami takiego państwa w dziedzinie gospodarki powinno być pełne zatrudnienie, wzrost produkcji, stałe podnoszenie dobrobytu, zabezpieczenie społeczne i sprawiedliwy podział dochodów. By osiągnąć te cele, socjaldemokraci zaakceptowali wprowadzenie elementów planowania gospodarczego „w interesie najszybszych mas ludowych”. Wbrew komunistom, odrzucali jednak dogmat nacjonalizacji własności i środków produkcji.

Zdaniem socjaldemokratów, w gospodarce socjalistycznej mogą istnieć obok siebie różne formy własności. Własność publiczna da się pogodzić z istnieniem własności prywatnej w rolnictwie, rzemiośle, drobnym handlu oraz w drobnym i średnim przemyśle. Oczywiście socjaldemokraci uznali, że kolektywna własność w wielu dziedzinach gospodarki jest najlepsza, jednak nie byli zwolennikami przymusowej nacjonalizacji.

Rozszerzenie własności państwowej może się dokonać za pomocą państwowych inwestycji i akcjonariatu pracowniczego. Państwo powinno spełniać przy tym aktywną rolę w procesach gospodarczych, pomagać w „podnoszeniu produkcji i mnożeniu dobrobytu powszechnego w ramach ogólnego planu”. Musi równocześnie sprawować kontrolę nad własnością prywatną, by „właściciele prywatni nie nadużywali swej siły gospodarczej” (*Deklaracja*, rozdz. II, pkt 5).

By zapewnić sprawiedliwy, ich zdaniem, podział dóbr, najlepszym narzędziem jest rozbudowana i aktywna polityka fiskalna państwa oraz podatek progresywny. Ważną rolę w tym systemie powinny odgrywać związki zawodowe oraz organizacje wytwórców i spożywców.

Pod pojęciem demokracji społecznej socjaldemokraci rozumieli walkę o podstawowe prawa jednostki o charakterze socjalnym:

- prawo do pracy, pomocy lekarskiej, ochrony macierzyństwa;
- prawo do wypoczynku, zabezpieczenia na starość, prawo dzieci i młodzieży do ochrony oraz wykształcenia;
- prawo do dachu nad głową.

Ważne miejsce zajmuje też zwalczanie nierówności:

“ ***Deklaracja zasad socjalizmu demokratycznego***”

Rozdział III

4. (...) wszelkiej prawnej, społecznej, gospodarczej i politycznej nierówności pomiędzy kobietą i mężczyzną, między warstwami społecznymi, między miastem a wsią, między różnymi regionami świata i między rasami.

Źródło: *Deklaracja zasad socjalizmu demokratycznego*, [w:] *Socjalizm na zachodzie Europy. Czternaście dróg do socjalizmu*, red. Adam Ciołkosz, Londyn 1968, s. 17.

Największą przy tym wartością dla *Deklaracji* jest wszechstronny i swobodny rozwój osobowości ludzkiej wyzwolonej – jak należy się domyślać – ze wszelkich starych form autorytetu, takich jak: tradycja, zwyczaj, ustalone społeczne konwencje czy religia. Tylko takie oswobodzenie może, zdaniem autorów *Deklaracji*, doprowadzić do „duchowego przeobrażenia się człowieka w jednostkę świadomą swej odpowiedzialności i zdolną do pełnego rozwoju kulturalnego” (*Deklaracja*, rozdz. III, pkt 7).

Ostatnia z płaszczyzn demokracji – demokracja międzynarodowa – polega na dążeniu socjalistów do „uwolnienia wszystkich ludzi z niewoli gospodarczej, duchowej i politycznej”, na walce z imperializmem i dążeniem do światowego pokoju. *Deklarację* zamyka ogólne przesłanie, dotyczące celów działania socjaldemokracji:

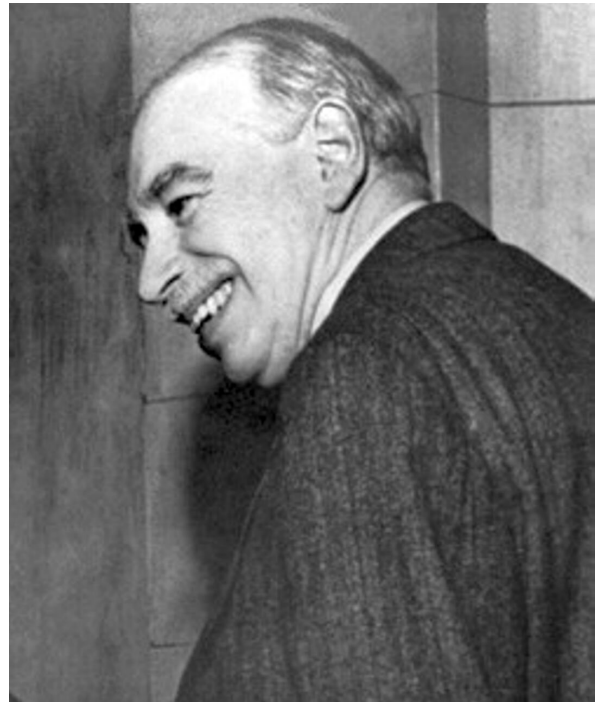
“ ***Deklaracja zasad socjalizmu demokratycznego***”

Socjaliści walczą o świat pokoju i wolności, o świat, w którym nieznany będzie wyzysk i niewolenie człowieka przez człowieka i narodu przez naród, o świat, w którym rozwój każdej jednostki ludzkiej będzie przesłanką owocnego rozwoju całej ludzkości.

Źródło: *Deklaracja zasad socjalizmu demokratycznego*, [w:] *Socjalizm na zachodzie Europy. Czternaście dróg do socjalizmu*, red. Adam Ciołkosz, Londyn 1968, s. 18.

Deklaracja stanowiła kamień milowy w rozwoju zachodnioeuropejskiej socjaldemokracji. Nie był on jednak procesem skończonym i wkrótce pod

wpływem realiów gospodarczych musiało dojść do korekty wyznawanych zasad będących konsekwencją niewydolności proponowanych rozwiązań gospodarczych. Próbowano połączyć myśl socjalistyczną z ekonomicznymi propozycjami Johna Maynarda Keynesa. Odrzucono tym samym dążenie do nacjonalizacji środków produkcji, akceptując istnienie – w szerszym niż wcześniej zakresie – własności prywatnej. Wolny rynek stał się dla socjaldemokratów najlepszym sposobem alokacji zasobów, przy równoczesnym zachowaniu wpływów państwa tam, gdzie jest to konieczne ze względu na realizację celów społecznie pożądanych.

John Maynard Keynes (1883–1946)

Źródło: domena publiczna.

Pojawiła się idea trzeciej drogi, czyli przyjęcia założeń gospodarczych, które stanowią formułę pośrednią między kapitalizmem a socjalizmem, pozwalaby na zrealizowanie postulatów społecznych w warunkach gospodarki wolnokonkurencyjnej.

Partie socjalistyczne zrezygnowały również ze swego klasowego oblicza. Pragnęły teraz reprezentować nie tylko robotników, lecz wszystkich tych, którym bliskie były zasady równości i sprawiedliwości społecznej, niezależnie od pochodzenia społecznego.

Niestety, rządy socjaldemokracji oparte na przedstawionych wyżej założeniach wywołały w latach siedemdziesiątych kryzys i stagnację gospodarki. Ogromne zwiększenie wpływu państwa na ekonomię i rozbudowanie aparatu administracyjnego doprowadziły do powrotu do wolnorynkowych form gospodarowania. Symbolem tego był wzrost popularności partii liberalnych i konserwatywnych oraz rządy zdecydowanych przeciwników socjalizmu – Ronalda Reagana i Margaret Thatcher.

Słownik

państwo dobrobytu

nazywane często państwem opiekuńczym; państwo zmierzające do zagwarantowania jak najszerszym grupom obywateli szans równego startu oraz wysokiego standardu materialnego i kulturalnego

socjaldemokracja

lewicowy ruch społeczny wywodzący się z ruchu robotniczego; współczesne partie socjaldemokratyczne opowiadają się za równowagą między rynkiem a państwem oraz między jednostką a społeczeństwem, czyli za kompromisem między uznaniem systemu kapitalistycznego jako najefektywniejszego mechanizmu bogacenia się w strefie prywatnej a demokracją i dystrybucją tego bogactwa w sposób możliwie najbardziej sprawiedliwy oraz troską o dobra i usługi publiczne

socjalizm

ideologie i ruchy społeczne powstałe w XIX w., dążące do ładu społecznego opartego na zasadach wspólnoty, równości i racjonalnego zarządzania gospodarką; w myśli marksistowskiej faza rozwoju społecznego, następująca po kapitalizmie (termin używany zamiennie z terminem „komunizm”); określenie stosowane niekiedy w charakterystyce ustroju społecznego tych krajów wysoko rozwiniętych (zwłaszcza europejskich), w których gospodarce rynkowej towarzyszy daleko posunięta redystrybucja dochodu narodowego i realizacja koncepcji państwa dobrobytu

Schemat

Ćwiczenie 1

Zapoznaj się z informacjami na osi czasu dotyczącymi głównych działaczy socjaldemokratycznych na początku działalności tego ruchu. Następnie dodaj dwóch współczesnych działaczy socjaldemokracji i na podstawie dostępnych źródeł krótko opisz ich działalność.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 1

Zapoznaj się ze schematem interaktywnym prezentującym główne wartości ruchu socjaldemokratycznego. Następnie wykonaj ćwiczenie.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 2

Film

Polecenie 1

Zapoznaj się z wypowiedzią doktora Krzysztofa Kowaluka, który wyjaśnia, dlaczego słabnie popularność partii socjaldemokratycznych. Następnie wykonaj zadania.

Trwa wczytywanie danych ..

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DapllB9BG>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film pod tytułem Dlaczego spada popularność partii socjaldemokratycznych.

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Ćwiczenie 4

Polecenie 2

Zapoznaj się z danymi na mapie interaktywnej i wykonaj zadanie.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 5

Dla nauczyciela

Autorka: Dorota Czarny

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Socjaldemokracja. Socjalizm – tak, rewolucja – nie

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

V. Państwo, myśl polityczna i demokratyzacja.

Uczeń:

7) porównuje założenia myśli socjaldemokratycznej i katolickiej nauki społecznej.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- charakteryzuje główne założenia myśli socjaldemokratycznej;
- analizuje zasięg współczesnych partii socjaldemokratycznych;
- ocenia skutki odrzucenia przez socjaldemokratów dogmatu o rewolucji proletariatu.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- lekcja odwrócona.

Metody i techniki nauczania:

- gra w statki;
- burza mózgów;
- odpowiadam za ciebie;

- dyskusja;
- analiza materiałów źródłowych.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Przed lekcją

Nauczyciel dzieli klasę na dwie grupy, uczniowie spośród siebie wybierają osobę koordynującą działania zespołu. Zadaniem każdej z grup jest przygotowanie 20 pytań na podstawie dostępnych źródeł, np. e-materiału i innych zasobów internetowych; mogą również do pytania przygotować fragmenty tekstów źródłowych, ilustracje itp.

Faza wstępna

1. Przedstawienie tematu i celów zajęć.
2. Uczniowie mają w błyskawicznym tempie przypomnieć sobie znaczenie pojęć: socjalizm, rewolucja i socjaldemokracja.
3. Po krótkim przypomnieniu nauczyciel prosi uczniów, aby usiedli według grup.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie otrzymują arkusze, na których narysowane są plansze o wymiarach 10x10 i markery. Wyjaśnia, że na dzisiejszej lekcji zagrają w statki. W razie konieczności wyjaśnia, na czym polega gra (na jednej planszy grupy rysują swoje statki: jeden czteromasztowiec, dwa trzymasztowce, trzy dwumasztowce, cztery jednomasztowce; każde pole, na którym jest zaznaczony statek, ukrywa pytanie; druga plansza jest do zaznaczania pól przeciwnika).

Na tablicy narysowana jest tabela do zapisywania punktacji grup.

2. Grupy losują, która zada pytanie jako pierwsza. Jeśli osoba z danej grupy odpowie prawidłowo (może sama zgłosić się do udzielenia odpowiedzi lub zostanie wyznaczona), otrzymuje 2 pkt. Jeśli ma problem z odpowiedzią, może wybrać sobie z grupy osobę do

pomocy (metoda odpowiadam za ciebie), gdy zostanie udzielona odpowiedź, grupa otrzymuje 1 pkt. Jeżeli nie udzieli odpowiedzi – 0 pkt.

3. Gdy jedna z grup „zatopi” wszystkie statki przeciwnika lub skończy się limit czasu przeznaczony na grę, następuje podsumowanie punktowe.

Podczas gry zostają poruszone wszystkie zagadnienia – cele lekcji – związane z tematem.

4. Praca z filmem „Dlaczego spada popularność partii socjaldemokratycznych?”. Uczniowie po zapoznaniu się z materiałem dyskutują i szukają odpowiedzi na pytanie postawione w tytule filmu. Następnie rozwiązują ćwiczenia dołączone do multimedium.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel podsumowuje zajęcia, przekazując informację zwrotną na temat pracy poszczególnych zespołów oraz wyjaśnia uczniowskie wątpliwości.

2. Grupa, która uzyska najwyższą liczbę punktów, otrzymuje oceny częściowe (nauczyciel przed pracą w grupach może przedstawić kryterium oceniania grup, wówczas wszyscy uczniowie i wszystkie grupy zostaną ocenione).

Praca domowa:

Zapisz w zeszycie trzy pytania, które zostały zadane dzisiaj na lekcji podczas gry i twoim zdaniem mogą pojawić się na kartkówce lub sprawdzianie.

Materiały pomocnicze:

A. Antoszewski, R. Herbut, *Leksykon politologii*, Wrocław 2002.

Deklaracja zasad socjalizmu demokratycznego, [w:] *Socjalizm na zachodzie Europy. Czternaście dróg do socjalizmu*, red. Adam Ciołkosz, Londyn 1968.

J. Bryła, Z. Czachór, W. Malendowski, *Leksykon współczesnych międzynarodowych stosunków politycznych*, Wrocław 2016.

Słownik myśli społeczno-politycznej, praca zbiorowa, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2007.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Na podstawie zasobów multimedialnych, jak i innych dostępnych źródeł uczniowie mogą przygotować prezentację multimedialną w ramach projektu.